

TARTU UNIVERSITET

Humanistiska och konstnärliga fakulteten

Institutionen för främmande språk och kulturer

Avdelningen för skandinavistik

Svenska språket och litteraturen

NORDISKA MINISTERRÅDET OCH DET NYA NORDISKA KÖKET

En jämförande text- och bildanalys om det Nya nordiska kökets representationer

Bacheloruppsats av Anette-Helene Rätsep

Handledare Mart Kuldkepp

Tartu 2016

INNEHÅLLSFÖRTECKNING

1. INLEDNING	3
1.1 Syfte och frågeställningar	4
1.2 Material och avgränsning.....	5
1.3 Tidigare forskning	6
1.4 Teori och begrepp	6
1.5 Metod.....	10
2. ANALYS.....	11
2.1 Unika och annorlunda.....	11
2.2 Individualistiska och oberoende	12
2.3 Fri- och jämställdhet	16
2.4 Traditionella.....	18
2.5 Livet på landsbygden	20
2.6 Ungdomlighet	22
3. RESULTAT	25
4. SAMMANFATTNING	27
5. LITTERATURLISTA	28
6. RESÜMEE.....	31

1. INLEDNING

Året 1971 bildade organisationen som kallas för Nordiska ministerrådet. Liksom alla politiska grupper har Nordiska ministerrådet många olika uppgifter att utföra och en av de är att introducera Norden som en ensamstående område som består av flera länder med en gemensam historia. Länderna som hörs tillsammans med gruppen kommer att diskuteras i nedanstående avsnittet. Nordiska ministerrådet behandlar områden från arbetsliv till ekonomi- och finanspolitik men ett av deras många projekt är att främja Nordens gastronomisk kultur. Det här projektet är också det som jag använder i min bacheloruppsats.

Jag har personligen varit intresserad av matkulturer i olika regioner för många år och det är därför jag har bestämt mig att lägga till nordisk matkultur i min uppsats på något sätt. Det passar bra med detsamma gastronomisk fälte som är också en av NMR's projekt. Det här projektet kallas för Ny nordisk mat och idén bakom detta är att samla alla nordiska länders gemensamma mathistorier och förnya det. Även om det här gastronomiska fältet inte är så känd för allmänheten, som till exempel thaisk eller mexikansk mat är det i alla fall mycket framgångsrik i världen. Det finns många kokböcker och restauranger som erbjuder mat som är förberedd efter ny nordiska matens regler.

Båda NMR's verksamhet samt Nya nordiska matens projekt intresserade mig mycket så jag bestämde mig att anknyta de två teman i min bacheloruppsats. Liksom alla politiska organisationer, har också NMR olika politiska mål i olika avdelningar de jobbar för och då bestämde jag mig att forska om NMR's politiska syften kommer att hittas också i deras projekt Ny nordisk mat. För att utföra det använder jag stereotyper för Nordiskhet för att hitta likheter från hur NMR beskriver deras unionens idé och syfte samt hur uttryckas likadana idéer i Nya nordiska matens publikationer.

1.1 Syfte och frågeställningar

NMR har varit med på projektet „Ny nordisk mat“ från början - köksmanifestet var undertecknad år 2004 och det i sin tur resulterade i antagandet av Århus-deklaration år 2005 när Nordiska ministerrådet för fiskeri, havsbruk, jordbruk, livsmedel och skogsbruk bestämde att delta i arbete med nordisk mat och matkultur. (se 1.4 Teori och begrepp) Århus-deklaration är sagt att vara en grund för Ny nordisk mat I & II-programmen. [1] Från denna dagen har NMR finansierad och sponsrat ett antal aktiviteter inom ramen, men det här projektet är endast en liten del av vad NMR verkligen står för och också en av många andra program de har startat genom tiden. Ny nordisk mat är baserad på långa mattraditioner inom Norden och binder ihop alla Nordiska länder som är Danmark, Norge, Sverige, Finland, Grönland, Island, Åland och Färöarna. [2] Det är en blandning av det gamla och det nya för att de tar gamla mattraditioner inom Norden och kombinerar de med nya tekniker. Programmet introducerades så: „Ny nordisk mat är mat tillredd med omsorg och fokus på smak och mångfald, bortglömda sorter och raser, gamla tillagningsmetoder och nya idéer i köket.“ [3]

Dessa länder som är representerade i projektet är de samma som arbetar inom NMR. NMR arbetar för att hitta lösningar för problem inom de nämnda länderna som i sin tur ger synliga positiva effekter för alla som bor i Norden. [4] Det är väldigt lätt att se sambandet mellan NMR och Ny nordisk kök - de båda arbetar för att främja någonting nordisk huruvida det är något att göra med politik, mat eller även ekonomi. Till detta påpekar också ordet Norden som är centrala ordet på båda namn.

I den här uppsatsen ska jag forska om och hur Nordiska Ministerrådet använder stereotyper om nordiskhet för att förverkliga deras politiska syfte genom ett mycket framgångsrik program „Ny nordisk mat“. Jag har valt att arbeta med stereotyper i textanalysen för att det gör möjligt på ett tydligt sätt att hitta likheter från NMR's och Nya nordiska matens materialer. För att få veta om NMR verkligen använder stereotyper för att hjälpa sprida deras politiska mål är det nödvändigt att göra en översikt av NMR's syfte och ideer, samt hitta förklaring för ordet „norden“. (se 1.4 Teori och begrepp)

Följande frågor skall besvaras i uppsatsen:

1. Finns det nordiska stereotyper i den Nya nordiska kökets presentationer?
2. Vad är NMR's politiska mål i samband med nordisk mat?
3. Hur använder NMR stereotyper att förverkliga sina politiska mål?

Hypotesen i den här uppsatsen är att NMR använder stereotyper av nordiskhet i texter och bilder av programmer som introducerar Nya nordiska köket för att förverkliga sina politiska mål genom projektet "Ny nordisk mat".

1.2 Material och avgränsning

Uppsatsens fundamentala källorna består av två webbsidor som både handlar om den nya nordiska maten. En av dem är nya nordiska matens hemsida och den andra är en kategori „Ny nordisk mat“ under Nordens webbsida, som själv är en hemsida för det officiella nordiska samarbetet. En kokbok „Nya nordiska köket“ av Margareta Schildt-Landgren som innehåller recepter och bilder från Nya nordiska köket användas i analysdelen. Boken är gjort i samarbete med kocken Claus Meyer som är själv en av det Nya nordiska kökets anförare. (Schildt-Landgren 2014: 232) Den sista primärkällan är boken om den kulturella konstruktionen av Norden som heter „The Cultural Construction of Norden“ (Stråth; Sørensen, 1997) och det använder jag för båda bakinformationen och analysdelen. Jag har valt ut just den boken för att det handlar om Nordens kulturell konstruktion och hur det har ändrat genom tiden. Boken innehåller många generaliseringar av Nordisk människorna och därför är det bra att använda den för att hitta stereotyper av nordiskhet.

Det analyserade materialet består av intervjuer, artiklar, rapporter, bilder och några olika mediauttag som man kan hitta från de två webbsidor och kokboken.

1.3 Tidigare forskning

Manifestet för den Nya nordiska köket formulerades 2004 [5] och har fått en enorm framgång sedan. Därför finns det flera forskningar om Nya nordiska köket i allmänt, men enligt min kunskap finns det ingen forskning om nordiskt kök i samband med NMRs politiska mål.

Det har forskats om nodrisk mat i allmänt, till exempel den närmaste forskningen till min tema är „Det nya nordiska köket“, skrivit av Linus Allde och Rodrigo Cortéz Cardemil. De undersökte djupt vad menas med det Nya nordiska köket och gjorde en dokumentanalys på köksmanifestet och tre restaurangers menyer som var ägt av kockarna från manifestet. (Allde; Cardemil 2010) Om Nya nordiska köket har också skrivit Anna Regina Lokk från Tartu Universitets skandinaviska institution och hennes syfte var att jämföra den nya nordiska mat med den nya estniska mat. (Lokk, 2014) Båda forskningar handlar om Ny nordisk mat men ingen har gjort det utifrån perspektivet som jag gör i min uppsats.

1.4 Teori och begrepp

För att börja analysera texter är det nödvändigt att först ta ett närmare titt på alla forskningsobjekter och ge en kortfattad översikt av begreppen. Teori som används för den här uppsatsen är hämtad från tre olika källor. Den första källan är boken „The Cultural Construction of Norden“ av Øystein Sørensen och Bo Stråth som klarlägger hur religion, språk, liberalism och många andra fenomen i historien har formulerat den kulturella konstruktionen av Norden. (Stråth; Sørensen, 1997) Boken används mest för analysen men också till en viss grad för teorin. Den andra är David J. Schneiders bok “The psychology of stereotyping” som används för att förklara tydliggöra begreppet stereotyper. (Schneider 2005) Den sista och den viktigaste för att förklara återstående begrepp är Nordiska rådets hemsida. [21] Begreppen som förklaras i avsnittet är ”Nya nordiska köket”, ”Ny nordisk mat”, ”Nordiska Ministerrådet”, ”stereotyper” och ”nordiskhet”.

Ny nordisk mat är Nordiska ministerrådets program som började år 2004 med ett manifest för det Nya nordiska köket. Det är ett program för att utveckla och göra lokal matkultur

mer känd till allmänheten. Programmet står för renhet, friskhet, enkelhet och etik. [6]. Båda ”Nya nordiska köket” och ”Ny nordisk mat” är begreppen som används ofta i källorna och det kan vara lite förvirrande att särskilja de två. Tyvärr finns där inga definitiva förklaringarna hur man ska skilja de från varandra och därför förklarar jag själv hur de begreppen används i den här uppsatsen. Enligt min förståelse står begreppet **Nya nordiska köket** för köksmanifestet men också representerar kulinariska fältet av Norden som är anpassat efter köksmanifestets regler. Begreppet **Ny nordisk mat** står för maten tillagat i Norden av produkter som odlas lokalt och är gjort enligt Nya nordiska kökets visionen. Sammanfattad kan man säga att Ny nordisk mat har kommit från köksmanifestet och följer Nya nordiska kökets regler.

Köksmanifestet eller också **manifestet för det Nya nordiska köket** är ett initiativ av nio renommerade kockar där de har sammanfattat i tio punkter vad Ny nordisk mat skulle egentligen stå för. Det var undertecknad 2004 och med deras egen ord ska ” [...] [ha] en innovativ inställning till traditionell mat kombinerad med ett starkt fokus på hälsa och en etisk produktionsfilosofi“. [7]

Nordiska ministerrådet är de nordiska regeringarnas samarbete som ingår att arbeta för gemensamma nordiska lösningar i olika områden. De har avdelningar från social- och hälsapolitik till ekonomi- och finanspolitik som alla arbetar för att ge synliga positiva effekter för alla som bor i Norden. [8] De har också haft en stor roll med nya nordiska matens genombrott. Nordiska ministerrådet för fiskeri och havsbruk, jordbruk, livsmedel och skogsbruk hjälpar att utveckla konceptet Ny nordisk mat med sponsringar för aktiviteter och har genomfört dittills två ramen: NNM I (år 2007-2010) och NNM II (år 2010-2014) där „[d]e har omfattat en mängd olika områden, engagerat tusentals människor och varit banbrytande för det kulinariska avantgardet“ [5]

Det finns väldigt många definitioner av **stereotyper** som alla skiljer sig från varandra. I den här uppsatsen har jag bestämt att använda David J. Schneiders och Lawrence Blums definitioner och göra min egen tolkning av de två. De båda har i stort sätt sagt att stereotyper är helt enkelt generaliseringar - de är inte baserad på statistik och enligt Schneider är det människas normalt sätt att tänka för att det är en kognitiv process.

(Schneider 2005: 64) Det betyder att man tänker ju om någonting hela tiden och genom detta också generaliserar andra personer. Han förklarar vidare hur stereotyper används dagligen av olika personer:

“I use stereotypes about students when I prepare my lectures (and, for that matter, stereotypes about prospective readers of this book while I write it); my physician uses them when he categorizes me as a guy with sinus problems; movie producers use them when they decide how to cast movies; politicians eagerly embrace them when they campaign for votes [...]. We all use them all the time. To deny ourselves the use of generalizations about people would result in intellectual and social chaos” (Schneider 2005: 562).

Man kan gå även vidare och diskutera huruvida stereotyper är felaktiga, respektlös eller även rassistiska, men det är inte betydelsefull för den här uppsatsen. I den här uppsatsen definierar jag stereotyper som tydliga generaliseringar och använder de för att få en allmän bild av Norden och nordiskhet.

För att börja förklara begreppet nordiskhet är det viktigt att först och främst förklara olikheterna mellan begreppen Skandinavien och Norden, för att de används väldigt ofta som synonymer. Enligt Øysten Sørensen och Bo Stråth användas konceptet Skandinavien endast för att tala om Danmark, Norge och Sverige och konceptet Norden för att tala om Skandinavien och Finland (Sørensen; Stråth 1997: 20). Det kan hävdas för att enligt Nordiska rådets hemsida består Norden av Danmark, Norge, Sverige, Finland och Island samt Färöarna, Grönland och Åland. [9] Det är också så begreppet Norden behandlas i den här uppsatsen för att Nya nordiska köket omfattar också alla dessa länder.

Det finns inga noggranna förklaringarna för begreppet **nordiskhet** så enligt min mening är det en samhörigheten av nämnda Nordiska länderna som har grupperad tillsammans genom deras gemensamma historia och geografiskt läge. Det är en konstruktion som skiljer sig från Europa. Det har skrivits att många skandinaver uppfattar Nordiskt social struktur och mentalitet som något grundligt olik från resten av Europa, samt använder de begreppet Norden mer sannolikt än Norra Europa när de pratar om regionen. (Sørensen; Stråth, 1997: 25)

„Norden is perceived as something non-European, non-Catholic, anti-Rome, anti-imperialist, non-colonial, non-exploitative, peaceful, small and social democratic. In short, the Nordic peoples have perceived themselves as having no responsibility for Europe's exploitation of the rest of the world [...]“ (Sørensen; Stråth, 1997: 25)

Om man blandar ihop olika Nordiska länders nationalidentitet får vi ett Nordisk identitet (Sørensen; Stråth, 1997: 142-143). Detta innebär att Nordisk identitet en blandning av alla nationella identiteter i Norden och därför antar jag att nordiskhet kan vara interpreterad på samma sätt som Nordisk identitet - en blandning av nationalidentiteter i Norden.

1.5 Metod

Metoden som jag använder för att analysera texter och visuella bilder i den här uppsatsen är den kritiska diskursanalysen. Detta består av närläsning, dvs texterna läses mycket noggrant med fokus på orden som påpekar till synonymer av nordiskhet. Dessutom en bildanalys som betyder att bilderna är analyserade med stort uppmärksamhet till detaljer och analyserade mycket noggrant att få veta vilket budskap bilden egentligen sänder och om de är relaterad till nordiskhet eller inte. Det betyder att någon form av ord eller en detalj från bilden som enligt min mening påpekar till synonymer av nordiskhet eller är liknande med detta kan användas för analysen. Synonymer har jag skrivit ut från „The Cultural Construction of Norden“. (Stråth; Sørensen, 1997)

Kritisk diskursanalysen som jag har bestämt att använda i den här uppsatsen har enligt professor Ruth Wodak många olika metoder som alla skiljer sig från varandra på grund av forsknings syfte men också på grund av speciella metoder man använder i uppsatsen. Det betyder att båda små kvalitativa studier samt stora korporationens data som är gjort med CDA kan hittas. (Wodak 2002: 2) Därför kan man säga att CDA är en metod som passar bra för många olika forskningar med olika forskningssyfte.

„[...]CDA has never been and has never attempted to be or to provide one single or specific theory. Neither is one specific methodology characteristic of research in CDA. Quite the contrary, studies in CDA are multifarious, derived from quite different theoretical backgrounds, oriented towards very different data and methodologies. Researchers in CDA also rely on a variety of grammatical approaches.“ (Wodak 2002: 7)

2. ANALYS

För att få veta om NMR använder stereotyper av nordiskhet som redan är i bruk för att uppnå deras politiska mål är det nödvändigt att välja ut några stereotyper som går för nordiskhet eller för nordiska länder allmänt. Att göra detta tar jag informationen från „The Cultural Construction of Norden“ och skriver ut några meningarna eller nyckelorden som används för att beskriva nordisk modell eller nordiska ländernas gemensamma drag. Då skriver jag ut allt som jag hittar från analysmaterialen som antyder till samma stereotyper. I analysmaterialen använder jag Margareta Schildt-Landgrens bok „Nya nordiska köket“, Nya nordiska kökets webbsidan och Nordiska rådets webbsidan.

2.1 Unika och annorlunda

”Unika” och ”annorlunda” är de nyckelorden i den här avsnittet som stereotyper som beskriver Norden. Jag har valt ut just dessa ord för att de dök up mycket ofta i ”The Cultural Construction of Norden” när det gällde beskrivningar av Norden. Till exempel i början av introduktionen står det: ”[Nordic] is equally unique but different ’democratic’ political culture[...]” (Sørensen; Stråth, 1997: 3) Att jämföra detta med Nordiska Ministerrådets projekt Nya nordiska köket läste jag genom artiklar av fem kockar som är alla relaterade med Nya nordiska köket - alla av de undertecknade Köksmanifestet och i den här artiklar beskrev några av de hur de själv uppfattar Ny nordisk mat.

Kock Roger Malmin skrev:

“It is important to bring out the **unique** flavors that the region offers [...]“ [10]

Här beskriver han de smaker som Nya nordiska köket kan erbjuda till människorna, smaker som man kan hitta från Nordens gastronomiska fälte. Man kan se att han har använt orden „unique“ som är nämnd stereotyp och en generalisering som användas för nordiska länder. (Sørensen; Stråth, 1997: 2) Ett bevis att Nordiska rådet också ser Norden som någonting mycket unik är deras introduktion där de skrev: „[Nordiska rådet] är en **unik** form av internationellt samarbete“. [11] Nordiska rådet är en viktig representant av Norden i

världen och när de själv uppfattar deras institution som unika kan detta tolkas som att de också ser Norden som någonting mycket unikt. Vad jag också upptäckte var att Margareta Schildt-Landgren skrev i hennes kokbok Nya Nordiska Köket att hon „[...] ville lyfta fram de fantastiska råvarorna som är **unika** för Norden“. (Schildt-Landgren 2014: 4) Det är ett annat exempel på att nordiskhet men också råvaror och traditioner man har i Norden är någonting mycket unikt för de själva och de ville visa detta till världen genom maten. I samma bok finns det en avdelning med Claus Meyer som är en av det Nya nordiska kökets anfäder. Han är också grundare av Noma, som är en restaurang i Köpenhamn som har varit ledande för utvecklingen av det Nya nordiska köket. Han säger att „[D]et som utmärker det nordiska köket är det vilda; genom den natur som en norsk ripa lever i får den också en speciell och **unik** smak.“ (Schildt-Landgren 2014: 159) Claus Meyer använder också ordet „unik“ att karakterisera Nya nordiska köket och med det kan man säga att „unik“ är ett karakteriserande ord för Nya nordiska köket. Det här ordet dyker upp väldigt mycket i olika källor som representerar Nya nordiska köket så det är lätt att säga att det är karakteristiskt för den här gastronomiska fältet, samt stereotyp för nordiskhet.

Kock Håkon Örvarsson skrev:

„The manifesto really put things to happen and created **different** thinking among our colleagues.“ [12]

Även om han skriver om annorlunda tänkande genom kollegor påpekar deras nya och annorlunda tänkande mest till deras kulinariska produkt som de tänker är annorlunda från vad de har gjort tidigare. Detta i sin tur pekar på att kulinariska fältet i Norden är annorlunda från andra kända kulinariska inriktningar i världen och på det sättet är hela Norden lite annorlunda eller ovanliga i jämförelse med hela världen.

2.2 Individualistiska och oberoende

Den andra stereotypen som var mycket ofta använt i ”The Cultural Construction of Norden” var att Norden och nordiskhet är båda uppfattad som någonting mycket individualistiskt. Det gällde båda deras kultur och människorna. (Sørensen; Stråth, 1997: 4)

Man kan ju diskutera huruvida Norden är uppfattad som ett individualistiskt område för att det har alltid varit ett mycket oberoende område och självständigt genom lång historia men det är inte nödvändiga i den här uppsatsen. Vi kan inte precisera varför Norden uppfattas som individualistisk område, men man kan se att det är faktiskt hur det är uppfattad när man läser ”The Cultural Construction of Norden”. Först och främst fängade mitt öga några meningarna i boken:

1. “[The] **individualist orientation** constitutes an important element of the Nordic culture” (Sørensen; Stråth, 1997: 4);
2. “[...]equality and **individual freedom** as a specific Nordic element” (Sørensen; Stråth, 1997: 7);
3. “Scandinavian **individualism** [...]” (Sørensen; Stråth, 1997: 11).

I ”Cultural Construction of Norden” har Uffe Østergård också sagt att även om Norden är uppfattad som gemensamma företeelse kan vi se från historien att de består av länder som är självständiga och alla väldigt oberoende från varandra. (Sørensen; Stråth 1997: 33-34) Det är också allmänna generalisering som kan uppfattas som stereotyp för nordiskhet - förenad men självständiga tillsammans. Stereotyp att nordisk människorna är oberoende kan kopplas ihop med stereotypen att de är individuella människorna. I alla fall kan individualitetet tolkas på sådana sätt att människorna i Norden älskar att ha tid för de själv och spendera det till exempel i skogen när de plockar svamp men oberoendhet kan man tolka på det sättet att man behöver inte att ha hjälp från någon annan, att man beror inte på någon och är självständig.

”There is a great variety not only between the nation-states in the North but also between different regions within them” (Sørensen; Stråth 1997: 7)

Den här meningen var skrivit om Nordiska länder, hur de har variationer mellan landlinjen men också mellan olika områden inom land. Orden “variationer” eller ”variety” på engelska kan påpeka till olikheter mellan områden men den kan också i sin tur säga att de varierar från varandra för att de är oberoende och självständiga. Om alla Nordiska länder beror på varandra ska de inte ha så många variationer mellan de. Den här meningen pratar

om Nordiska länder och inte människorna men liksom mest av stereotyper i den här uppsatsen är det också en generalisering från länder till människorna som bor dit.

Kocken och livsmedelsföretagaren Claus Meyer skrev:

„Maybe the message is that the change in the production landscape should not come from the big companies, but from a large sum of **individual** players within the industry, together forming a big volume in the end.“ [13]

I hans mening kan man se att det är mycket viktigt för kockar som är sysselsatt med Nya nordiska köket att främja och stödja självständiga småföretagar. De bojkottar stora företag på något sätt och ville inte att makten är endast i deras hand. Det visar oss att individualitet är något mycket viktigt och det är essentiell att veta att även om Norden är ett stort område består det av olika variationer - individualitet är betydelsefullt. Och det går också för Nya nordiska köket. Claus Meyer också nämnde att det var viktigt att formulera en ideologi med Köksmanifestet - de ville inte att endast gastronomisk profil skulle fördel men också tursim och hälsokostnader. De tänkte att det skulle i sin tur ha en positiv effekt också till samhället och till varje individ. [13] Så det kommer ut väldigt bra från artikeln hur individuell tillvägagångssätt är mycket viktigt för de.

Individualismen kommer också ut när det gäller Margareta Schildt-Landgrens bok ”Nya Nordiska Köket” där hon skriver om människorna i Norden som tycker om bärplockning. (Schildt-Landgren 2014: 16-18) För att plocka bär är man tvungen att gå till skogen och göra det sig själv och det kan också uppfattas som individualismen för att de människorna är inte beroende av stora företag på det sätt. Om de vill kan de plocka bär och svamp och bevara de för vintern.

Bär- och svampplockning är någonting som dyker upp mycket ofta med visuella delar av webbsidor och kokböcker som gör reklam för Nya nordiska köket. Till exempel Margareta Schildt-Landgren har använt bilder av naturen mycket ofta i hennes bok och en stor del spelar också bilder av människor i skogen som plockar bär, svampar eller någonting liknande. Det finns också bilder av människorna i naturen utan sällskap. Till exempel på

sidan 66-67 finns det en bild av naturen och en man som vandrar ensam i stora områden. Det finns ingen annan där, endast en man i naturen. På sidan 1 finns det en bild av en flicka som stannar ensam i ängen och plockar blommor. Båda bilder ger oss känslan av individualitet. I Margareth Schildt-Lindgrens bok kan man också se genom bilder hur Nya nordiska köket stödjar småföretagar och lokala landgårdar. Till exempel på sidan 112-113 ser vi människorna i farm som skörder grönsaker. Det är inte ett stort företag med många arbetare - det är en lokal, individuell farm. För individualitet påpekar också avdelning "Ätbara vilda växter" i hennes bok som presenterar olika växter som är ätbara men inte så allbekanta. (Schildt-Landgren 2014: 20) Den här informationen pekar på att människorna i Norden gillar att gå ut i skogen att plocka bär, svampar och andra växter att laga mat för de själva. Det i sin tur påpekar till individualitet för att det finns ju möjlighet att gå och köpa samma sak från torget eller varuhuset men istället väljer de att gå till skogen och att plocka fräscha växter själv.

Faktumet att NMR ser Norden som oberoende område kommer ut i olika sidor när man läser nordens websiddan. Den som jag valde ut för den här avsnittet är meningen som jag hittade från rubriken "Fakta av Norden". [20] Där står:

"Under världskrigen och det kalla kriget tvingades de fem små staterna till besvärliga balansakter men har bevarat sin självständighet och utvecklat sina fredliga demokratier." [20]

Det pratar om självständighet och demokrati, som är förklarad lite senare på samma avsnittet som någonting mycket hotad i hela Europa i mellankrigstiden. Det var kommunistiska, fascistiska och nazistiska diktaturer som var populära under denna tiden, men både kommunistiska och nazistiska rörelser dock av begränsad omfattning i Norden. [20] Det visar till oss att Norden är individualistiska och oberoende område som var inte påverkad av andra stora länder och diktaturer och det är kanske därför de blev kallad välfärdsstaten.

2.3 Fri- och jämställdhet

I ”The Cultural Construction of Norden” dykte upp orden ”frihet” och ”jämställdhet” väldigt ofta så därför har jag valt de ut som stereotyper för nordiskhet i det här avsnittet. Först och främst några meningarna som pratade om fri- och jämställdhet i boken:

1. ”In Scandinavia the tension between **freedom** and **equality** [...] was better contained than elsewhere.” (Sørensen; Stråth, 1997: 3);
2. ”[...] [T]he concepts of **freedom** and **equality** was better controlled in the North [...].” (Sørensen; Stråth, 1997: 3);
3. ”[...] [T]he principle of unconditional personal **freedom** [...].” (Sørensen; Stråth, 1997: 4);
4. ”[...] **freedom** and **equality** ideals [...] in Scandinavia.” (Sørensen; Stråth, 1997: 5).

Det är även sagt att kombinationen av frihet och jämställdhet kan kallas som Nordisk element. (Sørensen; Stråth, 1997: 7). Fastän inte alla meningarna säger exakt att frihet och jämställdhet är en stereotyp för Norden kan man tolka det på det sätt. Vad jag upptäckte mest var att de två begreppen var nämnda oftast när man pratade om Nordens konstruktion. Det betyder att om båda begreppen dykte upp väldigt ofta i beskrivningarna hur Norden är verkligen konstruerad kan det uppfattas så att de är båda mycket viktiga nyckelorden när det gäller Nordens konstruktion och konstruktion kan ju också uppfattas som Nordens grund. Ordet ”frihet” nämndes ofta tillsammans med orden ”personell” eller ”individuell” som ger det tydligare att den här stereotypen gäller också för människorna i Norden inte endast för Nordens politik och kultur. Det ska inte uppfattas endast i kontext som frihet för Nordiska länder men frihet för människorna. Om Nordiska länder är fria då ger det också frihet för de som bor där - de har frihet att uttrycka sig som de vill och det gäller även matlagning.

Ett bevis att Nordiska Ministerrådet ser Norden som ett område som stannar för fri- och jämställdhet är att i Nordens webbsidan står först en underrubrik som kallas ”Det Nordiska samarbetet om jämställdhet”. Det står: „Jämställdhet är ett grundläggande värde i de

nordiska länderna.“ [14] Det är även sagt att likvärdighet är en fundament för den moderna nordiska samhällen och att jämställdhet är ett av de områden där de nordiska länderna har samarbetat mest genom tiden. [14] Allt detta kan uppfattas så att Nordiska Ministerrådet har jämställdhet som prioritet och också en av deras politisk mål är att kämpa för jämställdhet i Nordiska länder.

När jag läste genom olika artiklar i Nya nordiska matens webbsidan upptäckte jag inte mycket som fångade mitt uppmärksamhet eller påpekade till den här stereotypen. Det var när jag öppnade „Final report from the program New Nordic Food II, 2010–2014“ och läste genom detta när jag såg att det finns någonting med Nya nordiska matens program som är relaterad till fri- och jämställdhet. Det är hänvisat till jämställdheten redan i inledningen. Det står:

„We are facing global challenges, such as [...] growing **inequality** between people and cultures and between producers and consumers. [...] Nordic region [...] [can] become one of the [...] most **transparent** food producing areas in the world. The basis for this lies [...] in our common Nordic values, but is also expressed in [...]the Nordic cuisine manifesto [...].“ (Finsson 2014: 18)

Den här är ett bra exempel hur de själva säger att Ny nordisk mat grundar sig på nordiska värderingar som är värderingarna som också NMR står för. Förstås kan man inte uttrycka sådana värderingar i matlagning och för sig, men den här meningen hänvisar till faktumet att Nya nordiska kökets idé och värderingar har stark koppling till Nordens betydelse. De har också använt orden „transparent“ när de pratar om matlagning. Jag tror att det hänvisar till att idag mest av maten i välfärdsamhällen kommer från stora matindustrier och man har faktiskt ingen aning vart maten ursprungligen kommer från och vad det innehåller. Med Ny nordisk mat har människorna garanti att maten är lokalt. Det är också därför att Nya nordiska kökets restauranger måste välja lokala producenter och upprätta stabila kontakter mellan dem att köpa fräsch produkter. (Allde; Cardemil 2010: 15-16) Detta sagt, orden „transparent“ kan enligt mitt förstående tolkas också som frihet för människorna i Norden för att de har möjlighet att välja mat som är lagat från lokala produkter.

2.4 Traditionella

En annan stereotyp av nordiskhet är att människorna i Norden tycker mycket om ländernas gemensamma historia och tradition och därför uppfattar de dig själva som någonting olik från andra. I „The Cultural Construction of Norden“ hävdar Uffe Østergård att människorna i Norden ville vara annorlunda från Europa och därför kallar de också deras område *Norden* inte *Northern Europe* (Sørensen; Stråth 1997: 25). Det är därför att de har liknande historia och många likadana traditioner och för det känner de att de är avvikande från resten av Europa.

I Nya nordiska matens webbsidan står att deras mål är att „[Nya nordiska köket ska ha] sin rod i naturen og **traditionen**, men finder ny kraft i innovationen“. [15] I jämförelse till detta står på Nordiska Ministerrådets webbsidan en del för Nordiska ministerrådets kamp för jämställdhet i Norden. Där har de skrivit att det är just nordiska ländernas gemensamma kultur och traditioner som har gjort det möjligt att utveckla ett nära samarbete mellan länderna. Här kan man ju säga att det är en av NMR's politiska mål att ta alla Nordiska ländernas traditioner och använda de för att utveckla samarbetet mellan de. Man kan ju också förstå det på så sätt att om Nordiska länder inte hade gemensam kultur och gemensamma traditioner hade det inte varit så lätt att veckla ut kollektivt samarbete mellan Nordiska länder. I alla fall är det tydligt att traditioner i Norden har viktigt plats i samhället.

Enligt kocken Hákon Örvarsson spelar traditioner ett stort roll i Nya nordiska köket och är också ett viktigt del av Köksmanifestet. Vad han också betonar är att mat som de lagar har långa traditioner men de lagar det i modern sätt. Enligt Köksmanifestet är det mycket viktig att man använder just traditionella och lokala produkter i områden. [6]

Han skrev:

„You can make something new with the **tradition**, prepare it in a modern fashion, or stick to it.“ [12]

Den meningen här säger också någonting av Norden och nordiskhet. Det är ett område med långa traditioner men det betyder inte att man lever efter de traditioner. Det gäller inte endast maten. Ett bra exempel på det är landbrukning - man fortfarande gör detta, men det har förändrat i tiden - ny använder landbrukare moderna maskiner och tekniker.

Om gamla traditioner i köket har också skrivit kocken Mathias Dahlgren från Sverige. Han var också en av de tolv kockar som var bunden till Köksmanifestet och har varit med på Nya nordiska köket från början. Han säger att när han var yngre hade kockarna endast två varianter att laga mat - antingen den traditionella sättet eller någonting helt nya. Vad är olika med Nya nordiska köket är det att kockarna har friheten att laga någonting nytt baserad på kunskap om traditioner. [16] På det sättet har de mer frihet att experimentera med traditioner - att laga nya mat som har fått inspiration från traditioner. Det påpekar också till att traditioner spelar ett stort roll i människornas kulturell identitet och arv överall. Om man använder traditioner i maten är det är ett alternativt sätt att introducera områdets historia och matvanor till världen och man kan säga att det är ju också en del av vad NMR stannar för med Ny nordisk mat. Att introducera Nordens område och traditioner till världen.

Björn Frantzén, som har skrivit ett förord i Margareta Schildt-Landgrens bok „Nya nordiska köket“ diskuterar i förordet vad är egentligen nordisk smak. Han skriver:

„[...] [Nordisk smak] är de smaker vi omger oss med. De som i historisk tid alltid varit självklara i kosthushållningen, men som vi först nu, sedan vi tröttnat på matindustrins smakutslätande, återtagit.“ (Schildt-Landgren 2014: 6-7)

Fastän Björn Frantzén säger ingenting om traditioner i Ny nordisk mat påpekar hans meningen till att om människorna från Norden har återtagit smaker som har varit självklara för lång tid i historien till faktumet att det är traditionell mat som Nya nordiska köket använder. Det i sin tur bevisar oss att Nordisk smak är de traditionella smaker människorna har haft i lång tid och att det är viktigt för människorna i Norden att äta mat som har redan haft långa traditioner och är någonting deras förfäder har också ätit.

2.5 Livet på landsbygden

En stereotyp att människorna i Norden lever på landsbygden kommer ut i „The Cultural Construction of Norden“ där står:

“[...]the **countryside** and **rural life** [as a] symbol of a true Nordic life” (Sørensen; Stråth 1997: 143)

Det antyder att livet på landsbygden är någonting som har varit mycket vanlig i Norden genom tiden och därför är det även sagt att vara en symbol av Nordiskt liv. Det kan man också se på bilder som illustrerar texter av Nya nordiska köket och även texter som illustrerar webbsidan av Nordiska Ministerrådet för att där finns många bilder av människorna i deras sommarstugur eller i skogen. På Nordens webbsidan står avsnittet ”Bilder från Norden” som har delat ut bilderna enligt teman. Där finns tema med rubriken ”Jord- och skogsbruk” som innehåller bilder av råvaror, människorna som bor på landsbygden, skogen och landbruk. [17] Även om bilderna inte är på samma nivå med texterna för att de inte har ett säkert budskap, kan de visa oss någonting utan text. I boken ”Photography: A Critical Introduction” var det nämnd att bilder har så kallad yttre betydelse och det kan ses som ”budskap utan koden”. (Wells 2015: 38) Man måste endast titta på bilden och har får strax en idé av bildens budskap. Enligt detta kan man säga att bilder uttrycker likadana idéer som vanliga meningar och i så fall visar bilder på Nordiska rådets webbsidan till läsaren hur människorna i Norden lever på landsbygden och med detta formar åsikten att det är en symbol för nordiska människorna att leva i landsbygden och vanlig sätt att spendera sin tid i skogen med familjen att plocka bär eller växter.

En annan bildmässiga källan är Margareta Schildt-Landgrens boken ”Nya Nordiska Köket” som är full av bilder från landsbygden. Jag valde ut en bild av kocken Claus Meyer. Där finns en segment med honom där han pratar om sitt liv och hur stark relation han har med råvarors härkomst.

I boken står:

”[...] [H]an verkar så avspänd där han för dagen sitter i sin lummiga trädgård på Fredriksberg, omgiven av det egna trädgårdslandet och höns som kacklar runt hörnet i hönshuset [...]” (Schildt-Landgren 2014: 20)

Den här texten är illustrerad med bilden av honom framför hans växthus. Genom sådana bilder kan man se att människorna som är relaterade till Nya nordiska köket är också mycket stolta över relationen de har med jorden och landsbyggden. De älskar att åka ut från staden då och då och spendera sin fri tid i deras sommarstugor. Det ser ut att de tycker om att vara mer i kontakt med land de lever i. Första bild som man ser när man öppnar Margareta Schildt-Landgrens kokbock är en ung flicka som står i gräsmarken och plockar blommor. Även om den här bilden har ingenting att göra med Ny Nordiska Köket på det sättet att flickan plockar inte bär eller svamp ser det till oss att Ny Noridisk Mat är inte endast matlagning - det är också livsstil att njuta livet i landsbyggden. Men strax när man öppnar nästa sidan av boken kommer man till bokens inledning och där beskriver kokbokens författare Margareta Schildt-Landgren hur det är mycket vanlig för svenskarna också att gå ut i skogen och plocka bär eller svamp.

”I Sverige gör lyckligtvis allemansrätten det möjligt för alla att ta del av de delikatesser som växer vilt och många ser det som en naturlig del av sin fritid att gå ut i skog och mark för att leta efter första svampen, nässlorna eller bären”. (Schildt-Landgren 2014: 8)

Det antyder att det är inte endast människorna som lever på landsbyggden eller de som är markägaren som går och plockar bär i skogen men det är också ett sätt att spendera sin fritid för svenskarna som kanske bor i staden. Hon också skriver att det är faktiskt allemansrätten i Sverige som ger svenskarna möjlighet att utforska skog och mark, men hon också lägger till att så ser det inte ut i alla länder. (Schildt-Landgren 2014: 20) På det sättet kan man ju säga att det är ovanligt för många andra länder i världen att gå till skogen och spendera sin fritid där med vänner eller familjen endast att plocka bär eller svamp. Det är en unik möjlighet att göra så och det i sin tur gör Norden unik för sitt marklov.

2.6 Ungdomlighet

I ”The Cultural Construction of Norden” finns ett kapitel som handlar om ungdomlighet i Norden. Det säger att omkring sekelskiftetstiden blev ”ungdom” en separat kategori i samhället och det uttrycktes i olika revolutioner och nya organisationer ledad av unga människorna. (Sørensen; Stråth 1997: 231) Det var många olika ideér och politiska mål som de unga kämpade för men huvudmotivet för mest var att kämpa för självständighet och nationell enighet. (Sørensen; Stråth 1997: 232) Enligt detta kan man säga att ungdomlighet kan också tolkas som stereotyp för Nordisk människorna. Ungdomar har en viktig position i samhället och Nordiska länder jobbar hård för att integrera ungarna till utveckling av Nordiska länder. Detsamma gör också NMR som jobbar med ungarna att engagera de till Nordisk politik. Till exempel arbetar NMR med NORDBUK som är en organisations som koordinerar alla barn- och ungdomsfrågor i Nordiska ministerrådet och också Ungdomens Nordiska råd som är ett forum för de politiska ungdomsorganisationerna i Norden.[18][19] NMR ger ut också Nordiska rådets barn- och ungdomslitteraturpris varje år, har organisation som hjälper alla ungdomar från 18-25 år hitta jobb och hela avdelning för utbildning av ungarna. I stort sätt kan man säga att det är en väldigt stor del av NMR’s mål att engagera ungdomar och hjälpa de att utveckla Nordens samhälle. Det kan man också generalisera på sådana sätt att för att NMR ser ungdomar som en viktig del i samhället och det är essentiell för organisationen att engagera de till Nordens utvecklingen kan man säga att det är stereotypisk för Norden att koppla ungarna in till samhället. Därför kan ungdomlighet fattas som stereotyp för Norden.

Jag har valt rapporten av Nya nordiska matens program II för att analysera ungdomlighet i Ny nordisk mat. Först och främst uppteckte jag att det finns väldigt många delar där man diskussioner hur ungarna ska vara mer engagerad i program och också olika program de har gjort med dem. Det finns även avdelningen „Food culture and young talents“ där står att Nordisk mat behöver ha unga talenter för att utveckla konceptionen. [22] Faktumet att de tänker att de behöver unga kockar i deras program påpekar till detta att ungarna är en stor del av Ny nordisk mat och att de har en mycket viktig del med konceptionens utveckling. Men varför är det så viktig att ha ungdomar i programmet? Det är också sagt i „The Cultural Costruction of Norden“ att ungdomlighet har alltid varit ansedd som en viktig

livfas i Väster Europa och att det var Aristotle som sade att unga människorna är mer passionerad och oförenliga än äldre. (Sørensen; Stråth 1997: 233) Det kan också vara anledning varför det är viktig för NMR och för de i Nya nordiska matens program att tillsätta ungarna i programmet - de tar med nya ideer och lidelse till programmet.

Det står:

„The main purpose of the collaboration [...] was to continue supporting **young** creative **talents** in bringing value into projects, exchanging ideas and expanding the Nordic network.“ (Skylare 2014: 28)

Den meningen pratade om projektet inom Nya nordiska matens ramerna och hur de jobbar med att engagera yngre människorna till programmet. Vad jag också upptäckte var att det inte är ett ensamstående program, det är någonting som de arbetar med hela tiden och därför är det ett bevis på att ungdomlighet är en väldigt stor del av deras program.

När vi pratar om bilder har jag analyserat båda Margareta Schild-Landgrens kokboken och också rapporten av Nya nordiska matens program II för att båda källorna är väldigt bildmässiga. Först och främst har jag valt ut en bild från rapportens sida nummer 13. (NNF II 2014: 44) Det står en gammal man och en ungdom bredvid varandra när de förberedar valkött. Det är ett bra exempel hur de unga och gamla människorna jobbar tillsammans för att de båda har någonting att lära till varandra. Jag tycker att det kan uppfattas så att även om alla gamla människorna har varit yngre någon gång i tiden har de ofta glömt bort passionen och upphetsninghet som unga människorna har och det är bra att påminna de om detta då och då. Det kan också vara anledningen till ungdomlighetens hög status i Norden - kanske vet människorna i Norden lite bättre att det är inte alltid äldre människorna man ska lära någonting från, det är också nödvändig att lära ungdomars spänninghet och deras drivkraft och därför är det också nödvändig att engagera ungdomar till viktiga händelser. Nästa bild som jag har valt ut är från Margareta Schild-Landgrens kokbok. (Schild-Landgren 2014: 112-113) Det är en stor bild över två sidan av en medelålders kvinna och en ung kvinna som plockar böror från fälten. De ler och ser ut glad, bilden ger ut positiva emotioner. Jag tolkar den här bilden som ett exempel av detta att fältarbete är också

populärt genom unga människorna i Norden. Bilden lämnar intrycket att de är stolta över sitt arbete i lansbygden och tror att det är viktigt att odla sin egen mat som är fräsch och hälsosam.

3. RESULTAT

Syftet med uppsatsen var att få veta om och hur NMR använder stereotyper av nordiskhet för att utföra sina politiska mål. Att begränsa forskningsmaterialet valde jag ut programmet Ny nordisk mat för analysdelen och alla dokumenter, texter och bilder som var relaterade till teman användes för analysen. Med hänsyn till analysresultatet kan man säga att alla stereotyper om nordiskhet som representerades på NMR hemsida var också representerade på Nya nordiska matens publikationer på något sätt - genom meningar, bilder eller ensamma ord. På grund av detta kan man hävda att den första frågeställningen var bekräftad och det finns nordiska stereotyper i den Nya nordiska kökets representationer.

En del av min frågeställning var att svara på frågan om vilka är NMR's politiska mål i samband med den Nya nordiska maten. Några stereotyper som jag hittade i den Nya nordiska matens representationer var unikheter, individualism, frihet, traditionalism och ungdomlighet. Enligt analysen kan man tolka det på sådana sätt att de stereotyper står som representationer för Nordiska länder och därför är NMR's mål i samband med Ny nordisk mat att representera de nordiska länder till världen genom de nämnda stereotyperna. Det är en av många sätt att införa Nordiska länder till världen för att som sagt, Ny nordisk mat är endast en liten del av olika program NMR står för så det är viktigt att notera att det är inte det enda politiska målet NMR har.

Den sista frågeställningen som svarades i den här uppsatsen forskade hur NMR använder stereotyper för att förverkliga sina politiska mål. Enligt analysdelen kan man säga att NMR själv använder stereotyper på inledningar av olika program de har och också när de introducerar deras union och Nordiska länder allmänt. Till exempel har de använt stereotypen „unik“ när de beskriver deras egen union - Nordiska rådet. Faktumet att Norden är oberoende och individualistiska kommer ut från deras websidan när de pratar om Nordens historia och politik. Ett bevis på att Nordiska Ministerrådet ser Norden som ett område som står för fri- och jämställdhet är att de har deras egen program för jämställdhet i Norden och under samma rubriken skriver de också av långa traditioner i Norden som är igen en stereotyp av nordiskhet. Bevis på att livet på landsbygden är någonting som beskriver Nordens området är några olika bilder som de har i deras

websidan för illustrationer och exempel på detta att ungdomlighet har en viktig position i Nordens samhället kommer ut från NMR's program som hjälper att integrera de unga till utveckling av Nordiska länder.

De samma stereotyper var använt på Nya nordiska matens representationer. De kom ut i olika beskrivningar av deras gastronomiska fälte och också genom bilder som var använt som illustrationer. Man kan säga att stereotyper var använda på samma sätt som i NMR's websidan i de flesta delar. För Nya nordiska maten är det mycket viktigt att laga mat från produkter som är odlade i Norden och därför spelar område väldigt stort roll i deras program. Det är också därför vi kan se att några av deras stereotyper har kommit från beskrivningar av Norden. Vad är skillnaden mellan stereotyper i NMR's representationer och på Nya nordiska matens representationer är att NMR använder stereotyper mer när de pratar om politik eller Nordens historia men på Nya nordiska kökets representationer är stereotyper använt mest när de pratar om Nya nordiska kökets måler, ideer och olika program de har organiserat.

Det är väldigt svårt att jämföra stereotyper i kokboken till NMR's och Nya nordiska matens stereotyper för att i mesta del var det endast bilder från kokboken som man kunde använda för analysen. Meningarna som analyserades i uppsatsen var i alla fall likadana med Nya nordiska matens stereotyper på det sättet att de var använt i kontext som representerade Nya nordiska matens ideer och måler.

Hypotesen i den här uppsatsen var att NMR använder stereotyper av nordiskhet i texter och bilder av olika program som introducerar Nya nordiska köket för att förverkliga sina politiska mål genom projektet "Ny nordisk mat" och man kan säga att hypotesen håller.

4. SAMMANFATTNING

Den här bacheloravhandlingen är en analys som handlar om Nordiska Ministerrådets politiska måler. Uppsatsens idé är att få veta om NMR använder stereotyper av nordiskhet i texter och bilder av program som introducerar Nya nordiska köket för att förverkliga sina politiska måler genom projektet ”Ny nordisk mat”. Ämnesval väcktes av två orsaker: min egen intressen för olika matkulturer ledade mig till gastronomisk fälte i Norden som heter Ny nordisk mat och genom min praktikplats i Nordiska ministerrådets branschkontor i Tartu var jag introducerad till NMR. För min bacheloruppsatts bestämde jag att koppla de två teman ihop. I analysdelen används stereotyper av Nordiskhet för att ge det lättare att hitta likheter.

Den analyserade materialet innehåller texter som dyker upp på Nya nordiska matens webbsidan, Nordens webbsidan och också bilder från en kokbok kommer att analyseras. Det betyder att någon form av ord eller en detalj från bilden som enligt min mening påpekar till synonymer av nordiskhet eller är liknande med detta kan användas för analysen. Meningen med uppsatsen är att få svar på följande frågorna: Finns det stereotyper av nordiskhet i den Nya nordiska kökets presentationer? Vad är NMR’s politiska måler i samband med nordisk mat? Hur använder NMR stereotyper att förverkliga sina politiska måler? Svar på dessa frågorna får jag genom redan nämnda analysmetoden. Man kan säga att den här metoden är inspirerad av kritisk diskursanalysen för att bacheloruppsattsens kapaciteten är inte passande att gå djupare med analysen.

Svaret på ställda frågorna är att det finns stereotyper av nordiskhet i den Nya nordiska kökets presentationer. Genom analysen får man veta att NMR’s mål är att introducera nordiska länder till världen och en sätt att göra det är att financera och sponsra projektet Ny nordisk mat som också representerar Nordiska länder, deras gemensamma historia och traditioner. Stereotyper av nordiskhet var använt i olika artiklar, rapporter och flaiet som representerar projektet. Genom analysen var det också möjligt att hitta stereotyper från bilder som illustrerade de samma texter.

5. LITTERATURLISTA

Allde; Cortéz Cardemil (2011) *Det nya nordiska köket*. Göteborg: Göteborgs universitet.

Lokk (2014) *Så godt som ind i Norden*. Tartu: Tartu Universitet

Schneider, David J. (2005) *The psychology of stereotyping*. New York; London

Sørensen; Stråth (1997) *The Cultural Construction of Norden*. Oslo; Stockholm; Copenhagen; Oxford; Boston

Wodak, Ruth (2002) *Aspects of Critical Discourse Analysis*. Vienna: Austrian Academy of Sciences

Schildt-Landgren, Margareta (2014) *Nya Nordiska Köket*. Stockholm

Finsson, Pall (2014) „Nordic Food for the future“ i *New Nordic Food II final report*. Copenhagen

Wells, Liz (2015) *Photography: A Critical Introduction*. London; New York

Skylare, Elisabet (2014) „Nordic playlist radio bar, Icelandic airwaves“ i *New Nordic Food II final report*. Copenhagen

- [1] Programmet Ny nordisk mat II *Köksmanifest* (2004). Hämtad 2015-04-08 från <http://nynordiskmad.org/om-nnm-ii/koeksmanifestet/>
- [2] Norden. *New Nordic Food* (2011). Hämtad 2016-03-05 från <http://norden.diva-portal.org/smash/get/diva2:701663/FULLTEXT01.pdf>
- [3] Norden. *Vad är Ny nordisk mat?* Hämtad 2015-03-27 från <http://www.norden.org/sv/tema/ny-nordisk-mad/vad-aer-ny-nordisk-mat>
- [4] Norden. *Nordiska Ministerrådet*. Hämtad 2016-03-23 från <http://www.norden.org/sv/nordiska-ministerraadet>
- [5] Norden. *Ny nordisk mad*. Hämtad 2016-04-28 från <http://www.norden.org/en/theme/ny-nordisk-mad>
- [6] Norden. *Köksmanifestet*. Hämtad 2015-04-08 från <http://www.norden.org/sv/tema/ny-nordisk-mad/koeksmanifestet>
- [7] Norden. *Manifestet för Ny nordisk mat*. Hämtad 2015-04-08 från <http://www.norden.org/sv/tema/ny-nordisk-mad/manifestet-foer-ny-nordisk-mat>
- [8] Norden. *Nordisk Ministerråd*. Hämtad 2016-05-01 från <http://www.norden.org/da/nordisk-ministerraad/ministerraad>
- [9] Norden. *Fakta om Norden*. Hämtad 2015-04-09 från <http://www.norden.org/sv/fakta-om-norden>
- [10] Ny nordisk mad. *Chef Roger Malmin*. Hämtad 2015-06-03 från <http://nynordiskmad.org/aktuellt/nyheter/visning/artikel/chef-roger-malmin-be-faithful-to-the-produce-and-highlight-the-quality-of-what-the-local-farmers-delivers>
- [11] Norden. *Om Nordiska Rådet*. Hämtad 2015-06-03 från <http://www.norden.org/sv/nordiska-raadet/bag-om-nordisk-raad/om-nordiska-raadet>
- [12] Ny nordisk mad. *Chef Håkon Örvarsson*. Hämtad 2015-06-09 från <http://nynordiskmad.org/aktuellt/nyheter/visning/artikel/chef-hakon-oervarsson-the-new-nordic-cuisine-movement-made-you-think-closer>
- [13] Ny nordisk mad. *Chef Claus Meyer*. Hämtad 2015-06-10 från <http://nynordiskmad.org/aktuellt/nyheter/visning/artikel/chef-claus-meyer-new-nordic-food-is-the-new-normal>
- [14] Norden. *Det Nordiska samarbetet om jämställdhet*. Hämtad 2016-03-10 från <http://www.norden.org/sv/tema/det-nordiska-samarbetet-om-jaemstaellldhet>

- [15] Ny nordisk mad. *Nya nordiska kökets måler*. Hämtad 2016-03-17 från <http://nynordiskmad.org/om-nnm-ii/om/maal/>
- [16] Ny nordisk mad. *Chef Mathias Dahlgren*. Hämtad 2016-03-16 från <http://newnordicfood.org/news-events/news/show/artikel/chef-mathias-dahlgren-det-nya-nordiska-koeksmanifestet-befaester-norden-som-matregion>
- [17] Norden. *Bilder av jord och skogsbruk*. Hämtad 2016-03-20 från <http://www.norden.org/sv/aktuellt/bilder/tema/jord-och-skogsbruk>
- [18] Norden. *Nordiska barn och ungdomskommitten Nordbruk*. Hämtad 2016-04-18 från <http://www.norden.org/sv/nordiska-ministerraadet/samarbetsministrarna-mr-sam/barn-och-ungdomar/nordiska-barn-och-ungdomskommitten-nordbuk/>
- [19] Norden. *Ungdomens Nordiska råd*. Hämtad 2016-04-18 från <http://www.norden.org/sv/nordiska-raadet/bag-om-nordisk-raad/ungdomens-nordiska-raad-unr/>
- [20] Norden. Fakta av Norden. Hämtad 2016-05-05 från <http://www.norden.org/sv/fakta-om-norden/nordens-historia/fem-vaelfaerdsstater-i-en-global-vaerld-ca-1920-till-idag>
- [21] Norden. Hemsida. Hämtad 2016-05-10 från <http://norden.org/sv>
- [22] Ny nordisk mad. *New Nordic Food II, årsrapport*. Hämtad 2016-05-10 från <http://norden.diva-portal.org/smash/get/diva2:854695/FULLTEXT01.pdf>

6. RESÜMEE

Käesoleva bakalaureusetöö autor on Anette-Helene Rätsep ja teema on „Põhjamaa Ministrite Nõukogu ja Uus Põhjala köök: võrdlev teksti- ja pildianalüüs Uus Põhjala köögi representatsioonide põhjal“. Analüüsitav materjal koosneb tekstidest ja piltidest mis leidsid uus põhjala köögi programmi representatsioonides. Töö hüpotees on, et PMN kasutab põhjamaaisuse kohta käivaid stereotüüpe Uus Põhjala köögi programmi tekstides ja piltides, et saavutada oma poliitilisi eesmärke. Töö eesmärk on uurida millised on PMN poliitilised eesmärgid seoses Uus Põhjala köögiga, kas programmi representatsioonides leidub põhjamaaisuse kohta käivaid stereotüüpe ning kas ja kuidas kasutab PMN stereotüüpe, et oma poliitilisi eesmärke saavutada.

Uurimistöö teoreetiline osa põhineb kolmel erineval allikal, mida on kasutatud uurimistöö jaoks vaja minevate mõistete lahti seletamisel. Nendeks on raamatud „The Cultural Construction of Norden“ ning “The psychology of stereotyping” ning samuti PMN koduleht. Analüüsiosa hõlmab tekstide ja piltide võrdlevat analüüsi. Kogu analüüsitav materjal on leitud Uus Põhjala köögi kodulehelt või kokaraamatust nimega „Nya nordiska köket“ ning materjali on analüüsitud põhimõttel, et kõiki sõnu, lauseid või pilte mis viitavad mõnele põhjamaaisuse stereotüübile võib analüüsis kasutada. Kõigepealt on valitud välja kuus stereotüüpi, seejärel vaadatud, kas neid on kasutatud PMN materjalides ning siis analüüsitud, kas ning kuidas avalduvad nad Uus Põhjala representatsioonides. Analüüsimeetod on toetub kriitilisele diskursusanalüüsile, kuid ei saa öelda, et analüüsimeetodit on täiemahuliselt kasutatud. Kahjuks ei võimalda bakalaureusetöö maht analüüsi sügavuti rakendada, kuid jätab võimaluse järgnevatel uurimustel analüüsi laiendada ja teoreetiliselt süveneda. Seega võib öelda, et käesoleva bakalaureusetöö teema katab vaid väikese osa PMN ja Uus Põhjala köögi uurimisvõimalustest.

Analüüsi tulemusest lähtuvalt võib väita, et PMN kasutab põhjamaaisuse kohta käivaid stereotüüpe oma poliitiliste eesmärkide saavutamiseks. Tuli välja, et üks paljudest PMN eesmärkidest on põhjamaade promomine maailmas ning üks variant seda läbi viia on toetada Uus Põhjala köögi projekti, mis samuti esindab põhjamaid koos nende ajaloo ja traditsioonidega.

Lihtlitsents lõputöö reprodutseerimiseks ja lõputöö üldsusele kättesaadavaks tegemiseks

Mina, Anette-Helene Rätsep,

1. annan Tartu Ülikoolile tasuta loa (lihtlitsentsi) enda loodud teose

NORDISKA MINISTERRÅDET OCH DET NYA NORDISKA KÖKET:

En jämförande text- och bildanalys om det Nya nordiska kökets representationer,

mille juhendaja on Mart Kuldkepp,

- 1.1.reprodutseerimiseks säilitamise ja üldsusele kättesaadavaks tegemise eesmärgil, sealhulgas digitaalarhiivi DSpace-is lisamise eesmärgil kuni autoriõiguse kehtivuse tähtaja lõppemiseni;
- 1.2.üldsusele kättesaadavaks tegemiseks Tartu Ülikooli veebikeskkonna kaudu, sealhulgas digitaalarhiivi DSpace´i kaudu kuni autoriõiguse kehtivuse tähtaja lõppemiseni.
2. olen teadlik, et punktis 1 nimetatud õigused jäävad alles ka autorile.
3. kinnitan, et lihtlitsentsi andmisega ei rikuta teiste isikute intellektuaalomandi ega isikuandmete kaitse seadusest tulenevaid õigusi.

Tartus, **18.05.2016**